

Kalender 2013

Lystrup-Elsted-Elev Lokalhistoriske Samling

Kalender 2013

Lokalhistorisk kalender fra Lystrup, Elsted, Elev lokalhistoriske samling omhandler i år meget forskellige emner. Der fortælles således om sognefogederne i Elev og Elsted sogne samt om landets første kirkeminister. Derudover er der indsamlet oplysninger om gårdbrande og om Elsted-Lystrup Omsorgsklub og dens virke gennem 30 år - og meget mere!

Vi har ledt mange steder efter oplysninger, og som vanligt er der mange at sige tak for hjælpen til. Detektivarbejdet har som de forgangne år været lagt i hænderne på Inge Riisgaard, Arne Pedersen, Jens Sørensen, Bente Hintze, Lennie Boesen, alle frivillige på arkivet, og hele Elevstudiegruppen – det er til stor inspiration at have gode medarbejdere - TAK. Desuden trækker vi i vid udstrækning på oplysninger og research fra Erik Mouritzen, og i år desuden fra Birgit Krarup. Uden Randi Mønster var kalenderen nok ikke blevet så smuk som den er, så tak for grafisk arbejde. Sluttelig tak til min mand Peer Kjær Andersen for hjælp med billedbehandling og almindelig støtte, når arbejdet var ved at vokse mig over hovedet.

Har nogen rettelser eller nye oplysninger er Lystrup, Elsted, Elev Lokalhistoriske Samling meget interesserede i disse.

Til allersidst tak til alle, der har forudbestilt kalenderen og til følgende virksomheder, hvor de fleste gennem alle årene har tegnet støtteabonnement på kalenderen og dermed gjort udgivelsen økonomisk mulig. Kalenderen sælges fra Lystrup bibliotek samt fra Djurslands Bank og Nordea.

Djurslands Bank

Danske Bank

Nordea

Fa. Henning V. Jensen, Elsted ApS

Terma A/S

Marianne Vasard Nielsen
Arkivleder

Forside foto: Smeden i Lystrup ca. 1920. Matrikelnr 16c Lystrup By, Elsted sogn. Møgelgårdsvej 1E. I dag: Lystrup Købmand.

Gå en tur og lær om historien i området undervejs

Der er fokus på sundhed. At gå tur giver både motion og velvære, og hvis man kan kombinere det med noget interessant eller sjovt, har man det, der i dag betegnes som en "Win-Win situation".

Lystrup-Elsted-Elev Lokalhistoriske samling har lavet 4 forslag til vandreture i vores nærområde. Med tekster, kort og billeder fortæller vi om livet og udviklingen i sognene. Du får en god vandretur og en god fortælling på én gang.

Folderne kan fås på Lystrup bibliotek, i de 3 kirker eller hentes på vores hjemmeside: www.lokalhistorieiaarhus.dk/lystrup

Projektet "Fra fjordsejls til motorvej" er 3 lokalhistoriske vandringer i Elev, Elsted og Lystrup. Det blev færdigt i 2005, støttet af Friluftsrådet, Århus Amt og Naturforvaltningen i Århus Kommune. Ruterne er udarbejdet i et samarbejde mellem Lystrup-Elsted-Elev lokalhistoriske Samling, de 3 Menighedsråd og Lystrup-Elsted-Elev Fællesråd – Miljøgruppen 8520.

Tur nr. 1 starter ved Elsted kirke. På kirkepladsen står en stander, der viser turen. Vi samarbejder med Elsted Menighedsråd om en Audioguide, hvor man på sin mobiltelefon kan ringe og få yderligere oplysninger om Elsted sogn. Nummeret er 99 400 398. Ruten er på 3,5 eller 5,2 km, afhængig af om man vælger at gå turen omkring Præstegården og Ellebækken, eller afkorter turen ved Ørneparken.

Tur nr. 2 starter ved Lystrup Kirke og er på 5 kilometer. Turen går både gennem fredskov og industrikvarter og illustrerer hvilken betydning jernbanen havde fra 1876.

Tur nr. 3 tager sit udgangspunkt ved Elev kirke og giver et flot historisk og landskabeligt indblik i livet i Elev helt tilbage til stenalderen. Elev studiegruppe har stået for arbejdet med denne tur og har lavet en stander, der står i hækken ved kirkens parkeringsplads.

Tur nr. 4, "Natur og kultur omkring Lystrup gamle Stationsby" er fra 2012. Det blev støttet af Friluftsrådet. Turen her har fokus på erhvervslivet omkring jernbanen og den nye by omkring stationen.

Elevruten

Velkommen på lokalhistorisk vandring

Turen er udformet af:
Lokalhistorisk gruppe i Elev og Lystrup,
Elsted, Elev lokalhistoriske Samlin
Vi håber, I får en god tur.

Vandreture i Lystrup-Elsted-Elev

Læs mere om ruterne eller download folderne på:
www.lokalhistorieiaarhus.dk/lystrup/Vandreture.html

Elstedruten

Velkommen på lokalhistorisk vandring.

Turen er udformet af:
Lystrup, Elsted, Elev lokalhistoriske Samling
i samarbejde med Elsted Landsbylaug,
Elsted Menighedsråd og Lystrup-Elsted-Elev
Fællesråd - Miljøgruppen 8520.

Den lille rute er på 3,5 km, den lange ud
omkring Ellebækken på 5,3 km.

Vi håber, I får en god tur.
Marianne Vasard Nielsen, arkivleder.

Lystrup Stationsby

Velkommen på lokalhistorisk vandring

Turen er udformet af:
Lystrup, Elsted, Elev lokalhistoriske Samling
Ruten er på 2,7 km

Vi håber, I får en god tur.
Marianne Vasard Nielsen, arkivleder.

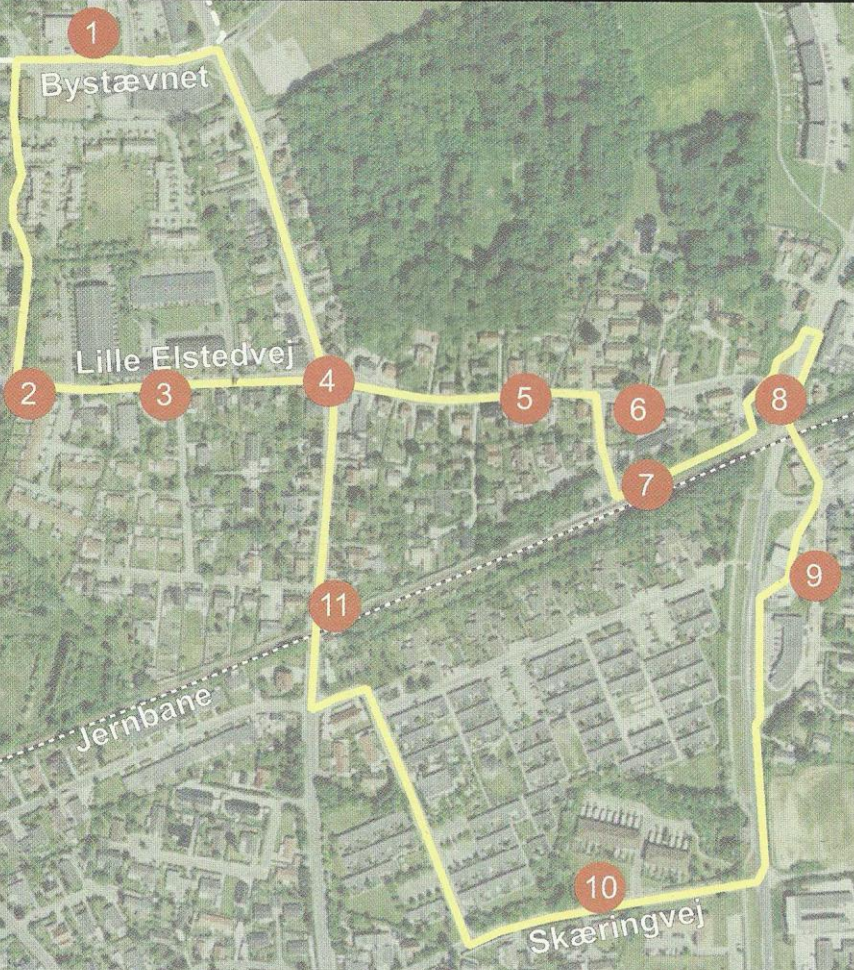
Lystrupruten

Velkommen på lokalhistorisk vandring

Turen er udformet af:
Lystrup, Elsted, Elev lokalhistoriske Samling
i samarbejde med Lystrup Menighedsråd og
Lystrup-Elsted-Elev Fællesråd -
Miljøgruppen 8520.

Den foreslåede rute er på 5 km.

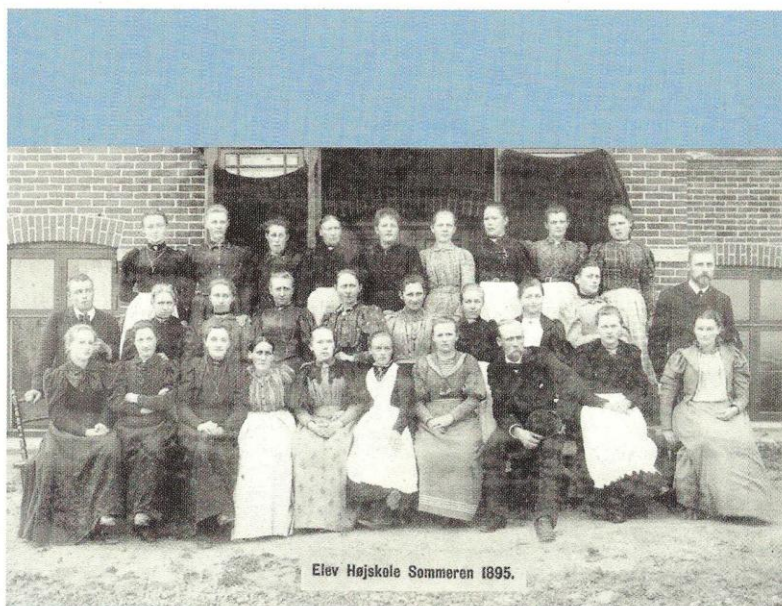
Vi håber, I får en god tur.
Marianne Vasard Nielsen, arkivleder.

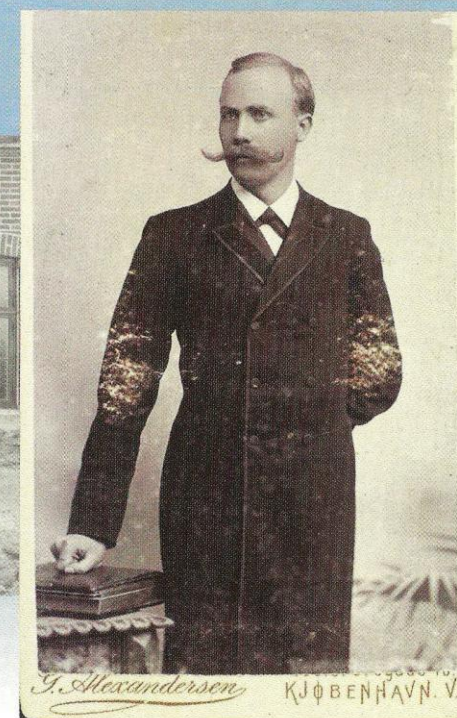
JANUAR

22 arbejdsdage ekskl. 4 lørdage

Ti	1	Nytår 1
On	2	
To	3	
Fr	4	
Lø	5	☉
Sø	6	Hellig 3 konger
Ma	7	2
Ti	8	Prinsesse Josephine og Prins Vincent
On	9	
To	10	
Fr	11	●
Lø	12	
Sø	13	
Ma	14	3
Ti	15	
On	16	
To	17	
Fr	18	
Lø	19	☉
Sø	20	
Ma	21	4
Ti	22	
On	23	
To	24	Prinsesse Athena
Fr	25	
Lø	26	
Sø	27	○
Ma	28	5
Ti	29	
On	30	
To	31	

Elev Højskole Sommeren 1895.

Thorvald Valdemar Povlsen - Højskolemand, præst og Kirkeminister

En af de personligheder, der trods kort ophold på stedet her, har haft stor indflydelse på vores opfattelse af Elev og Elsted som oplyste sogne, er Thorvald Valdemar Povlsen.

Han var født den 22. august 1868 i Skåde, student fra Århus i 1886. Allerede som 26 årig blev han cand.theol.

Han var medstifter af Elev højskole i 1895, og medforstander af højskolen. I 1898 blev han sognepræst i Elev og Elsted, og samme år blev han gift med Jensine Jensen. Jensine havde været elev på Højskolen i 1895 og kan ses yderst til venstre på det lille billede. Povlsen havde morgentimerne på højskolen, han vandrede hver morgen fra præstegården og holdt morgensang og timer. Da han i 1906 blev udnævnt til sognepræst i Hvilsager tog han fremdeles toget til Lystrup og morgentimerne på højskolen.

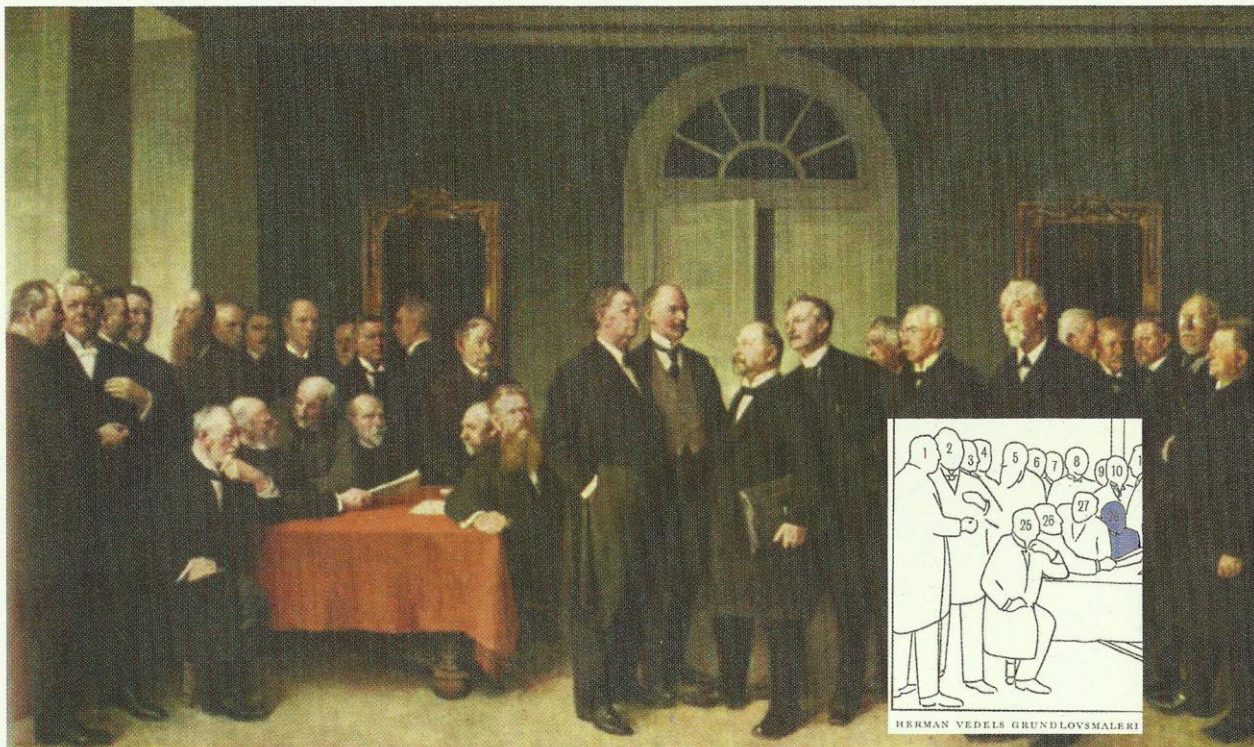
Povlsen var medstifter af Det Radikale Venstre i 1905 og medlem af folketinget fra 1910-35. Fra 1913 var han formand for folketingsgruppen. Han blev landets første kirkeminister fra 1916-20 i Ministeriet

Zahle, idet Kultusministeriet blev delt i et Kirkeministerium og et Undervisningsministerium.

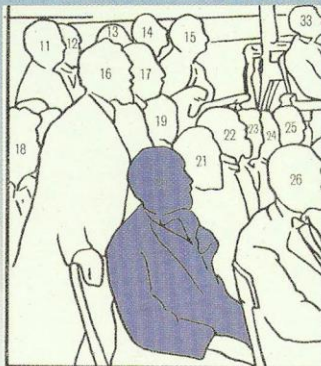
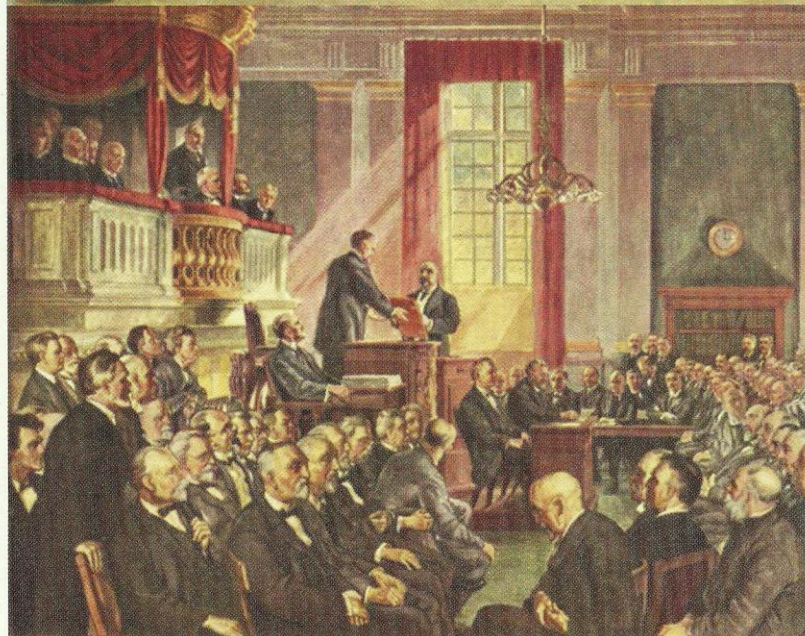
Han flyttede til Holte, men sin præstelige virksomhed, opgav han ikke. Hvor en menighed stod uden præst trådte han til og hjalp, og hans varme og jævne forkyndelse vandt ham venner overalt.

Povlsen var en udpræget repræsentant for den grundtvigskradikale kirkepolitik. En præst Arboe Rasmussen havde i 1897 forfægtet liberale og kritiske opfattelser af kirkens traditionelle dogmatik: Jomfrufødsel og opstandelseslære. Da han i 1913 søgte nyt embede, startede en langsommerlig sagsbehandling, der i 1916 endte med frifindelse i Højesteret. Thorvald Povlsen konstituerede Arboe Rasmussen og prøvede efterfølgende at gennemføre en lovændring. Det blev dog kun til en særlov for denne ene sag.

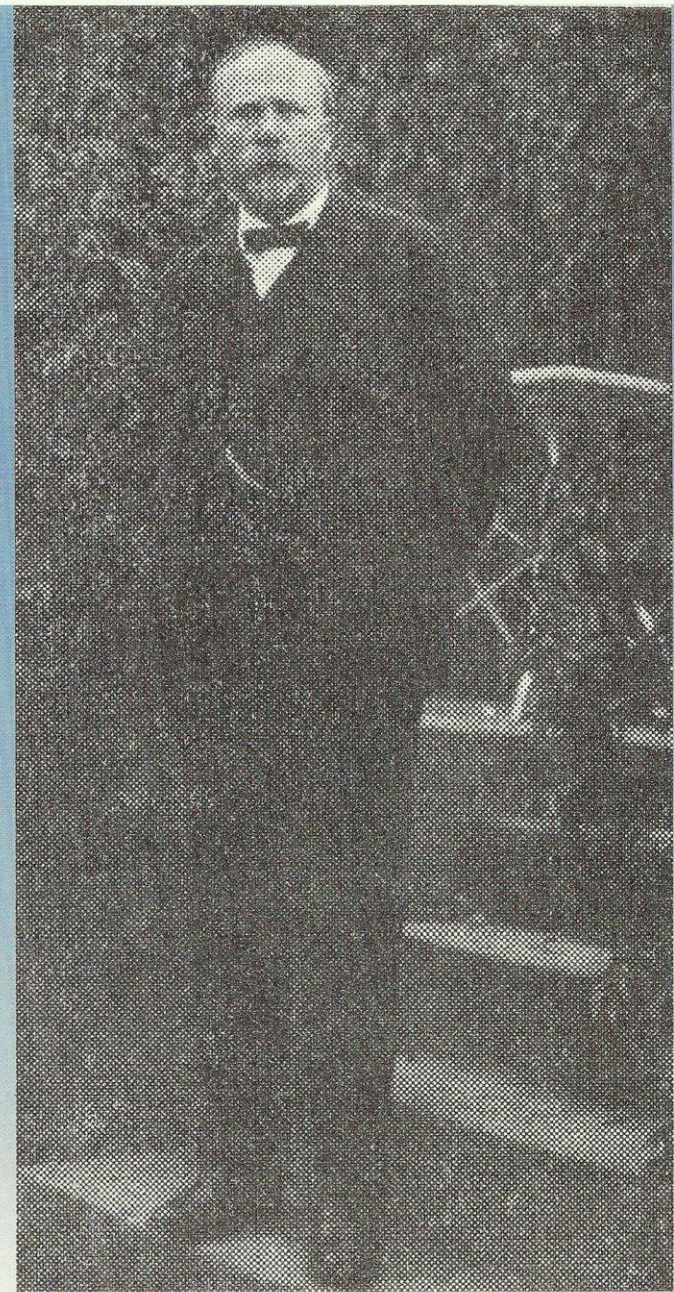
Højskolelærer Olaf Andersen og der har beskrevet Povlsen: "Med sin brændende arbejdsvilje sled han sig selv op for at tjene sine medmennesker." I en alder af 74 år døde Povlsen i december 1942.

HERMAN VEDELS GRUNDLOVSMALERI

OSCAR MATTHIESENS GRUNDLOVSFRESKE

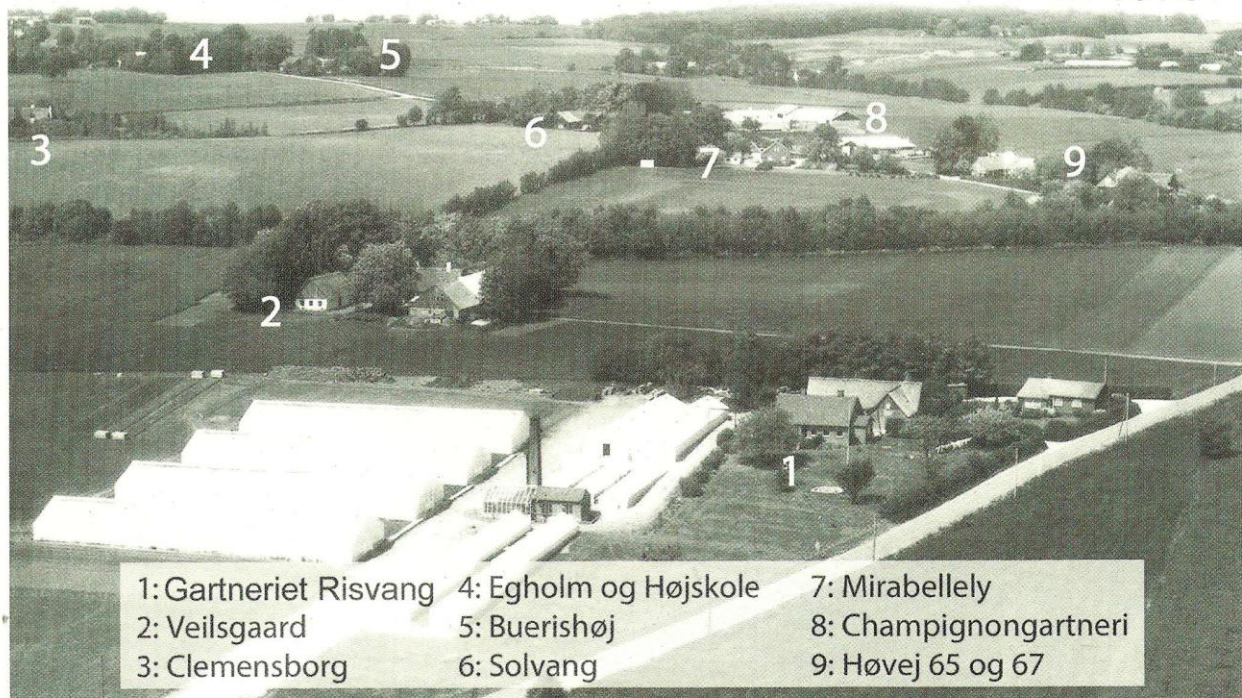
Pastor Th. Povlsen (1916).

FEBRUAR

20 arbejdsdage ekskl. 4 lørdage

Fr	1	
Lø	2	
Sø	3	☾
Ma	4	6
Ti	5	Kronprinsesse Mary
On	6	Prinsesse Marie
To	7	
Fr	8	
Lø	9	
Sø	10	Fastelavn ●
Ma	11	7
Ti	12	
On	13	
To	14	
Fr	15	
Lø	16	
Sø	17	☾
Ma	18	8
Ti	19	
On	20	
To	21	
Fr	22	
Lø	23	
Sø	24	
Ma	25	9 ○
Ti	26	
On	27	
To	28	

1970

1: Gartneriet Risvang 4: Egholm og Højskole 7: Mirabellely
 2: Veilsgaard 5: Buerishøj 8: Champignongartneri
 3: Clemensborg 6: Solvang 9: Høvej 65 og 67

Elev Nedermark

Den del af Elev sogn, der ligger mellem Elstedvej og Egåen, blev tidligere kaldt Nedersogn. I dag kaldes området Nedermarken.

I 1961 flyttede Aase og Verner Knudsen Nielsen ind i Solvang, Høvej 58, og Aase beskrev det således:

I køkkenet står et sort komfur til at fyre i, med ringe til gryderne og vandbeholder til at varme vandet i. Ved siden af komfuret står en vandspand, der har forårsaget at gulvet er rådnet. I bordet er der en jernvask, hvorfra et rør til affaldsvandet fører gennem muren ud i en stenfaskine. På gårdspladsen står brønden med en håndpumpe. Der er indlagt strøm, i stalden er der en femlyspære, og i stuehuset er der et lampested i køkkenet, og et i den største af stuerne plus en stikkontakt. Til de øvrige rum er der ikke trukket ledninger. - Det var altså i 1961!

Verner og Aase forsøgte at få sognerådet til at lægge en vandledning ned til Nedermarken, men det afslog man, for de havde jo godt vand oppe i byen.

Så gik de en anden vej og samlede underskrifter ind, og alle skrev under. Selv børnehjemmet, som også i høj grad havde brug for van-

det. Man forsøgte også at få vand gennem Vejlbj-Risskov, som havde en boring ovre ved Ellebækken. Men det var sognerådet heller ikke indstillet på.

Måske kom løsningen på problemet ved, at der skulle holdes brandøvelse hvert år. Den plejede man at holde oppe i byen, men beboerne på Nedermarken foreslog nu, at man skulle holde den nede ved Elev Børnehjem, hvor der jo var så mange hjælpeløse beboere.

Men sognerådet blev enige om, det kunne ikke lade sig gøre, for der var jo ingen vand dernede, så man kunne ikke holde brandøvelse.

Aase Nielsen: Ha, ha. Så man fortsatte med at holde brandøvelse på Henning Nielsens tag på hans lade. Det rustede, sagde han. Det rustet af alt det vand.

Allerede i 1966 kom Aase Nielsen i sognerådet, hvor hun sad indtil kommunalreformen i 1970. Hun var den eneste kvinde, der har siddet i Elev sogneråd. Hun var således selv med til at beslutte vandværk og kloakering i Nedermarken.

1990 "Solvang" Høvej 58, Elev

MARTS

19 arbejdsdage ekskl. 5 lørdage

Fr	1	
Lø	2	
Sø	3	
Ma	4	10 ●
Ti	5	
On	6	
To	7	
Fr	8	
Lø	9	
Sø	10	
Ma	11	11 ●
Ti	12	
On	13	
To	14	
Fr	15	
Lø	16	
Sø	17	
Ma	18	12
Ti	19	●
On	20	
To	21	
Fr	22	
Lø	23	
Sø	24	Palmesøndag
Ma	25	13
Ti	26	
On	27	○
To	28	Skærtorsdag
Fr	29	Langfredag
Lø	30	
Sø	31	Sommertid begynder · Påskedag

Johannes og Anna Havemann

Johannes Havemann var født i 1921 i Fredericia og blev uddannet tapetserer og saddelmager. Under krigen kom han ind til politiet og nåede at gå under jorden, inden politiet blev taget. I 1945 blev han gift med Anna, og de flyttede i 1947 til Århus. I 1963 bosatte de sig på Per Kjals Vej 21.

Anna og Johannes Havemann havde 2 børn, og da de flyttede til Lystrup, erkendte Anna Havemann et behov for en legestue, og hun var som medlem af de politiske kvindeudvalg i 1966 med til at oprette Elsted-Lystrup Legestue. Legestuen fungerede frem til 1972, hvor den indstillede sin virksomhed, da der blev etableret et kommunalt tilbud.

Legestuen var en succes fra starten. Man havde fået et lokale stillet til rådighed på skolen, hvor der kunne være 21 børn, men ved indskrivningen meldte 36 interesserede sig, og man måtte øjeblikkeligt ansøge kommunen om endnu et lokale og hjælp til indkøb af legesager. Det blev bevilliget sammen med et tilskud på 10 kr. pr. barn. Der

var legestue 3 timer en gang om ugen med uddannet børnehavelærerinde. Børnene tegnede og malede, legede med ler, havde rytmik og fik læst historier. Et pusterum for både børn og forældre. Legestuen tog også på sommerudflugt, holdt fastelavns- og julefester.

I 1966 finder vi ligeledes Johannes Havemann som aktivt medlem af Ungdomsnævnet ved Elsted kommune. Nævnet står for aften-skoleundervisningen i kommunen. I mødereferatet august 1966 oprettes i ungdomsskolen hold i Maskinskrivning, Træsløjd, Hybelkursus (lettere madlavning for drenge og piger, senere "frikadellsløjd") og Radioteknik. Nævnet var desuden ansvarligt for at der blev gennemført Aftenskoleundervisning på Elsted skole. Undervisningen blev varetaget af lokale kræfter. Således var det tømrer- og snedkermester Aage Mikkelsen, der varetog undervisningen i træsløjd.

Johannes Havemann var desuden i en årrække formand for Socialdemokratisk forening i Lystrup, og med til at tage initiativ til oprettelse af Lystrup hallen.

APRIL

20 arbejdsdage ekskl. 4 lørdage

Ma 1	2. påskedag 14
Ti 2	
On 3	●
To 4	
Fr 5	
Lø 6	
Sø 7	
Ma 8	15
Ti 9	
On 10	●
To 11	
Fr 12	
Lø 13	
Sø 14	
Ma 15	16
Ti 16	Dr. Margrethe II
On 17	
To 18	●
Fr 19	
Lø 20	
Sø 21	Prinsesse Isabella
Ma 22	17
Ti 23	
On 24	
To 25	○
Fr 26	Store Bededag
Lø 27	
Sø 28	
Ma 29	18
Ti 30	

Hygge, foredrag og LAGKAGE - Omsorgsklubben

Elev-Elsted-Lystrup Omsorgsklub – i daglig tale kaldet omsorgsklubben – blev stiftet i 1966 i Elsted kommune. Blandt stifterne var forhenværende amtsrådsmedlem Inger Nielsen og Erik Mouritzen. Klubbens formål var at give de ældre i lokalområdet mulighed for at holde forbindelser og kontakter ved lige, samt at give dem en underholdende og opbyggelig eftermiddag om ugen i vinterhalvåret. Klubben var en fortsættelse af det man i sogneprotokollerne kan læse om som "De gamles udflugt". Den 20. juni 1959 var Elsted kommune arrangør af en udflugt til Vrads Sande med kaffe, Museumsbesøg og aftensmad på "Pøt Mølle". Klubben var privat, men kommunen dækkede transport til og fra et ugentligt møde på skolen – Elsted-Lystrup beboerhus. Klubben mødtes hver tirsdag eftermiddag. Fra 1970-96 støttede Aarhus kommune på samme måde. Medlemstallet var i 1970 omkring 75, mens det i 1996 var 44. I 1994 var kontingentet 25 kr. årligt. Der var 4 frivillige til kaffebrygning og lagkage bagning, og i alle 30 år var der lagkage hver tirsdag. Kaffe med brød ved møderne

hvillede i sig selv. Økonomien var afhængig af sponsortilskud. Omsorgsklubbens hovedsponsor var LIONS Club Lystrup. Pengene blev brugt til foredrag hver anden uge, en årlig middag og en sommerudflugt.

Klubben fejrede sit 25 års jubilæum i november 1991, med festmiddag i beboerhuset med efterfølgende reception. I stiftstidende fortæller Dorthe Ladefoged, at Thorsens i mange år bød på middag på Løgten kro, når hans hustru Gudrun havde fødselsdag. Klubbens sidste og 30. sæson og bød på foredrag så forskellige som: "Musik i gården", "Grønland pr. hundslæde", "Folkelighed" og "Skillingsviser". Nogle af møderne blev de sidste sæsoner holdt i Elsted sognegård, hvor billederne er fra.

E. Lassen, et medlem af Omsorgsklubben, følte trang til at sende et smukt takkebrev til de frivillige – Birgit, Bengta, Gerda, Dorte og Inge, ved afslutningen i 1996. På arkivet hører vi gerne mere og ønsker os flere billeder af dem, der var medlem af klubben gennem årene.

OMSORGSKLUBBENS EFTERÅRSPROGRAM 1996

SEPTEMBER

- 10 ELSTED MENIGHEDSRÅD INVITERER TIL MØDE I SOGNEGÅRDEN
KL. 1400.
SKILLINGSVISER v/ JESPER KIIL JØRGENSEN
- 17 HYGGEDAG
- 24 BANKO

OKTOBER

- 08 EGNSHISTORIE, ELSTED OG LYSTRUP v/ ERIK MAURITZEN
- 22 HYGGEDAG
- 29 FLODEKSPEDITION I GAMBIA v/ JOHN MALM

NOVEMBER

- 05 30 ÅRS FØDSELSDAGSMIDDAG KL. 1200
- 19 MARIE GRUBBE I NYT LYS v/ MARIE SJØQUIST

DECEMBER

- 03 ADVENTSMØDE I ELSTED SOGNEGÅRD KL. 1400
- 10 DANMARK DEJLIGST v/ JOHN MALM
- 17 BANKO

KONTINGENT 25.00 KR. OM ÅRET
KAFFE 7.00 KR.

HVOR INTET ANDET ER ANFØRT ER MØDERNE I ELSTED
BEOERHUS KL. 14.30

BIRGIT FAURHOLDT TLF. 86221723
GERDA MIKKELSEN - 86221125
BENGTA JENSEN - 86228290
DORTHE LADEFOGED - 86221129

MAJ

21 arbejdsdage ekskl. 4 lørdage

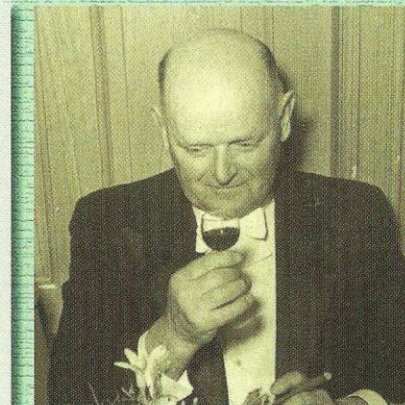
On 1	
To 2	☉
Fr 3	
Lø 4	Prins Henrik Carl
Sø 5	DK's befrielse 1945
Ma 6	19
Ti 7	
On 8	
To 9	Kristi Himmelfartsdag
Fr 10	●
Lø 11	
Sø 12	
Ma 13	20
Ti 14	
On 15	
To 16	
Fr 17	☉
Lø 18	
Sø 19	Pinsedag
Ma 20	2. pinsedag 21
Ti 21	
On 22	
To 23	
Fr 24	
Lø 25	○
Sø 26	Kronprins Frederik
Ma 27	22
Ti 28	
On 29	
To 30	
Fr 31	☉

Folketælling 1834: Elev Bye, en Gaard (Herlig, Matrikel no.2)

Navn:	Alder:	Civilst.:	Erhverv:
Rasmus Jakobsen	61	gift	Sognefoged, Brandfoged, Lægdsmand, Gaardmand
Maren Laursdatter	55	gift	Hans Kone

Kendte sognefogeder i Elev:

Rasmus Pedersen	Osterhaab	Ca. 1785 - 1814
Rasmus Jacobsen	Herlig	1814 - 1841
Diderik Sørensen	Ørvadgaard	Fra 1841
Laurs Rasmussen	Holmgaard	Omk. 1859
Morten Nielsen	Østergaard	Til ca. 1900
Rasmus Nielsen	Elevgaard	Til ca. 1912
Rasmus Frederiksen Nielsen	Østergaard	Ca. 1912 - 1926
Gunnar Ovesen	Elevgaard	1926 - 1967
Gunnar Holme Villadsen	Noruplund	1967 - 1970

Gunnar Ovesen 1953

Sognefogeder i Elev

Lokalhistorisk Samling har fået overdraget Elev sognekommunes gamle sognefogedkasket og Stiftamtmandens udnævnelsesbrev af Gunnar Holme Villadsen til sognefoged i Elev i 1967.

Sognefogeden var indtil kommunalreformen i 1970 sognets politimyndighed, og på kasketens knapper er afbildet øjet i hånden, der siden 1701 har været Politiets symbol på årvågenhed og handling.

I 1900-tallet var embedet overvejende fredeligt og meget administrativt, men tidligere gik det livligere til. Et godt eksempel har vi fundet fra første halvdel af 1800-tallet.

Sognene skulle tage sig af deres egne fattige, og alle, der kunne ligne et kommende fattiglem, blev jaget ud af sognet i en fart, eller bedre ... de kom slet ikke ind. Sognefogeden skulle sørge for, at betlerne blev bragt hjem, hvor de hørte til.

De besværligste og mindst velsete betlere var de affældige og syge, alle de, der efter bedste skøn ikke havde langt igen. De blev fragtet i al slags vejr i stive arbejdsvogne fra sted til sted på de såkaldte

sogne- eller stakkelrejser, hvis udførelse var pålagt bønderne på skift - egentlig for at hjælpe stakten tilbage til sit hjemsovn, men oftest for at man ikke vil risikere at komme til at stå med en død, der både krævede at komme i kiste og i indviet jord!

Sognefoged Rasmus Jakobsen i Elev blev indkaldt til møde med herredsfoged Seidelin i 1823 sammen med 3 af nabosognenes sognefogeder til "en fortjent, alvorlig irettesættelse".

Årsagen var den dødssyge "Slante-Laurs sidste rejse gennem 4 sogne. Han var blevet kørt fra Todbjerg til Elev, til Trige, til Elev, til Elsted, til Hjortshøj, til Elsted, til Elev, til Lisbjerg, til Elev, til Todbjerg, hvor han døde.

Med sin måske allersidste sammenhængende udtalelse nåede Slante-Laurs at gøre opmærksom på, at til et godt betlerliv hørte andet og mere end fattigkorn og omgangsforfølgelse:.... at han nok havde et opholdssted; men han ville ikke sige, hvor det var, ikke heller ville han dertil; for der var ingen kro i byen!

Amtmanden over Aarhus Amt

GØR VITTERLIGT: at jeg har udnævnt og beskikket, ligesom jeg herved udnævner og beskikker gårdejer Gunnar Holme Villadsen, Elev pr. Lystrup st.

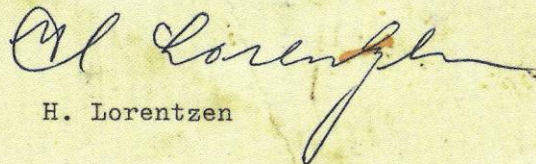
til Sognefoged i Elev sogn fra den 1. april 1967 at regne.

Thi han skal udføre denne Bestilling med største Flid og Troskab og i alle Maader rette sig efter Lovene og Anordningerne samt med Punktlighed og Nøjagtighed udføre de Ordre, som bliver ham givne af Overøvrigheden, Øvrigheden og Amtstuen, ligesom han ogsaa i alle andre Maader har at forholde sig saaledes, som det anstaar en ærekær Sognefoged efter det Løfte, han derpaa har at aflægge. For sin Tjeneste skal han nyde den Løn og de Fordele, som nu er eller herefter maatte blive denne Bestilling tillagte.

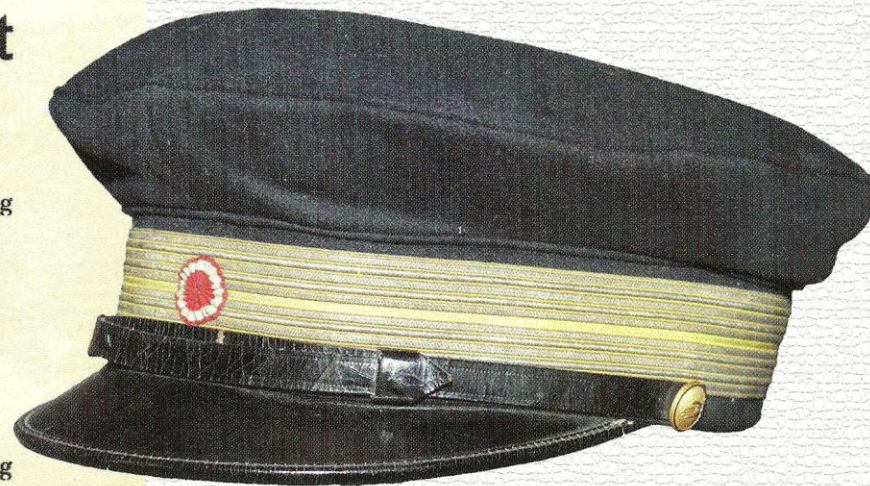
Hvorefter de Vedkommende sig have at rette.

Til Bekræftelse under min Haand og Amtets Segl.

Aarhus Stiftamt, den 17. april 1967.

H. Lorentzen

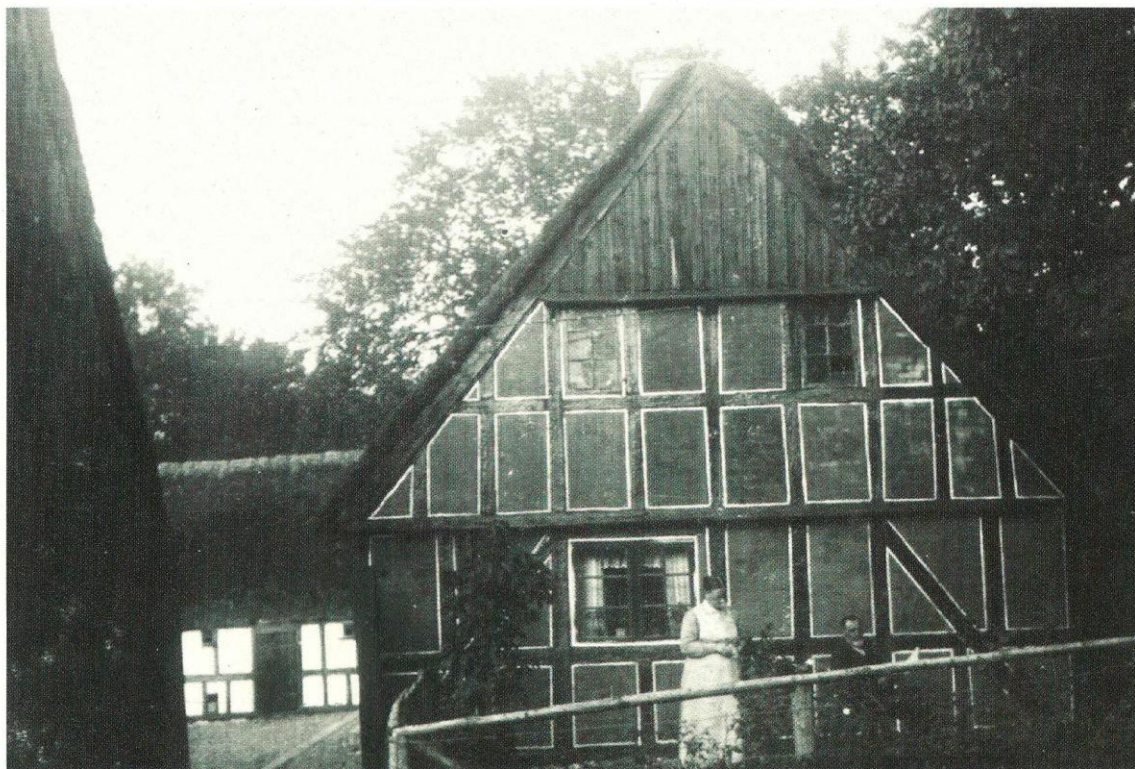
Valborg og
Gunnar Holme
Villadsen

JUNI

20 arbejdsdage ekskl. 5 lørdage

Lø	1	
Sø	2	
Ma	3	23
Ti	4	
On	5	Grundlovsdag
To	6	
Fr	7	Prins Joachim
Lø	8	●
Sø	9	
Ma	10	24
Ti	11	Prins Henrik
On	12	
To	13	
Fr	14	
Lø	15	Valdemarsdag
Sø	16	●
Ma	17	25
Ti	18	
On	19	
To	20	
Fr	21	
Lø	22	
Sø	23	○
Ma	24	Skt. Hans dag 26
Ti	25	
On	26	
To	27	
Fr	28	
Lø	29	
Sø	30	●

3 generationer i Elsted sogns tjeneste

I tidligere skoleinspektør Erik Mouritzens afskrift af protokollerne vedrørende *Det folkevalgte Elsted Sogneforstanderskabs Styrelse fra 1842-67* og dets fortsættelse i perioden 1867-1970 under den ændrede betegnelse *Elsted Sogneraad* har vi set, at en af de gamle Lystrupslægter i 3 generationer har været i offentlighedens tjeneste i Elsted sogn. Her er nævnt nogle af de opgaver, som de 3 har deltaget i:

Gårdejer Anders Jensen (1799-1878) på Hougaarden kom i sogneforstanderskabet fordi: *Paa Sogneforstanderskabets Møde i December 1841 forelaa der en Skrivelse fra Sognepræst K. Kjer, hvori han protesterede mod Valget af Proprietær Ole Seeher, Hjørtshøjlund, fordi Seeher ikke havde Bopæl i Elsted Sogn. Protesten blev sendt til Afgørelse i Amdsraadet, der erklærede Valget af Seeher ugyldigt og paalagde Forstanderskabet at foretage Valg af et nyt Medlem.*
Dette faldt på Anders Jensen, der sad i perioden 1841-44 og igen fra 1856-1861.

Anders Jensens søn Niels Andersen Bomholt (1847-1932) nævnes første gang i 1878 som *Vandsyns-mand*. Han blev 1879 valgt til sognerådet, hvor han sad i flere omgange, bl.a. som sognerådsformand. I 1888 blev han valgt til *taksere Skæder i Forbindelse med de forestaaende Militærøvelse i Sognet*. I 1890 blev han opstillet til *Landstingsvalget – dog ikke valgt*. I 1893 er han nævnt som *Optællingsleder ved Optælling af Sognets Kreaturer i Henhold til Amtets Bekendtgørelse*. I 1900 skulle han registrere *Skæder i Forbindelse med Militære Øvelser*.

Niels Andersen Bomholts søn Niels Bomholt (1894-1962) blev i 1929 valgt ind i sognerådet. Her sad han indtil 1937, dels som kasserer, dels som næstformand. I 1931 *fratraadte han som Snefoged* for i stedet at blive valgt til *Vejudvalget*. 1933 kom han i *Børneværnsudvalget*, og i 1934 i *Skolekommissionen*, 1937 *Jordbonitets-formand for Elsted Kommune* og *Formand for Svinereguleringsnævnet*. I 1938 blev han under *Politimesteren for Hasle med flere Herreder indstillet som Sognefoged*.

JULI

23 arbejdsdage ekskl. 4 lørdage

Ma 1	27
Ti 2	
On 3	
To 4	
Fr 5	
Lø 6	
Sø 7	
Ma 8	28 ●
Ti 9	
On 10	
To 11	
Fr 12	
Lø 13	
Sø 14	
Ma 15	29
Ti 16	●
On 17	
To 18	
Fr 19	
Lø 20	
Sø 21	
Ma 22	Prins Felix 30 ○
Ti 23	
On 24	
To 25	
Fr 26	
Lø 27	
Sø 28	
Ma 29	31 ●
Ti 30	
On 31	

Til

Den kommunale Hjælpekasse

Trykt.

Elsted kommunes Hjælpekasse og Sygekasse

Ved Lov stiftedes De fattiges Kasse i 1856. Den fik sine indtægter fra private bidrag og kommunale tilskud. De fattiges kasse ophævedes igen ved lov i 1907, og der oprettedes i stedet en Hjælpekasse i alle by- og sognekommuner.

Hjælpekasserne blev oprettet for at yde midlertidig hjælp til værdigt trængende. Modtagerne af den midlertidige hjælp mistede ikke deres borgerlige rettigheder som modtagere af egentlig fattighjælp gjorde. Fx bevarede modtagerne af tilskud fra Hjælpekassen deres valgret.

Den kommunale Hjælpekasse i Elsted oprettedes i 1907. Den første formand var Edvardine Kristensen i Elsted. Den 17. april 1909 kvitterede Edvardine for at have modtaget kr. 396,- fra Elsted Sogneraad i 1908-09. Der foreligger en række kvitteringer for, at Niels Svendsen Lauersen gennem en lang periode har modtaget hjælp til at have sin blinde og aandsvage søn boende hjemme. For andre modtagere angives "Trangens Aarsag" at være: Sygdom, Fattigdom, Arbejdsløshed, Børneflokk.

Af et delregnskab for 1910 ses, at indtægterne var kr. 124, og Niels Svendsen har modtaget forskud på kr. 60, mens Skrædder Trust har modtaget kr. 52. I året 1911-12 ses, at 4 personer har modtaget hjælp i anledning af sygdom, mens 3 har modtaget julehjælp.

I 1933 blev det ved lov en pligt at stå i en sygekasse, og samme år blev Elsted Sygekasse oprettet. Gennem sygekassen fik man ret til fri læge og sygehusbehandling i 60 uger i løbet af 3 år og dagpenge i 13 uger om året. Fra 1938-40 var formanden Skræddermester Niels Peter Nielsen. Fra 1940 og frem til sin død i 1968 var Peder Sørensen (Tatol) formand og kasserer.

I Demokraten refereres 2/11 1966 fra sognerådsmødet: "Da kommunen nu, efter at være over 1500 indbyggere, regnes for bymæssig, er sygekassegrænsen hævet fra kr. 22.000 til kr. 25.000." Peder Sørensen's kone Thora overtog hvervet indtil 1970, da Elsted Sygekasse ved kommunesammenlægningen blev lagt ind under Århus kommune. I 1971 overtog staten alle sygekasser.

SYGEKASSE-BLADET

MÅNEDSSKRIFT FOR
SUNDHEDS- OG SYGEKASSEVÆSEN m. v.
FOR MEDLEMMER AF DANMARKS SYGEKASSER

NUMMER 12

DECEMBER 1951

47. ARGANG

ELSTED SYGEKASSE

I henhold til lovene indkaldes
der herved til

GENERALFORSAMLING

onsdag d. 12. marts kl. 20 på
Lystrup Kro.

Forslag, der ønskes behandlet,
herunder indstillinger til valg
af to bestyrelsesmedlemmer,
skal sendes til bestyrelsen se-
nest lørdag d. 1. marts. Efter
tur er Asger Kristensen og Hans
Simonsen på valg.

Restyrelsen

ELSTED SYGEKASSE

Lystrup - Telefon 55 - Giro 821 39
Mandag, tirsdag, onsdag kl. 14—18 - Fredag kl. 14—20

Medlemsbevis og kvitteringskort.

Skal medbringes ved **enhver** henvendelse til læge,
hospital og sygekassen.

for **B** medlem nr. *8090*

Navn *Finn Nielsen*

Født *11-1-1939*

og **B** medlem nr. *8429*

Navn *Beude Hultze Nielsen*

Født *11-4-1939*

Adr. *Hogelgaardvej*

Till. / opt. / ovf. Berett. fra

Læge

Ørelæge

Ojenlæge

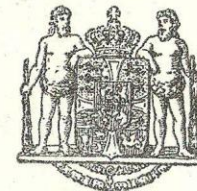
Læs vedtægten — eller henvend Dem til
sygekassens kontor, såfremt De søger hjælp.

LOV

om

Hjælpekasser.

Stadfæstet af H. M. Kong Frederik VIII. d. 4. Maj 1907.

Pris 25 Øre.

KØBENHAVN
Forlagt af V. Pios Boghandel
1908

AUGUST

22 arbejdsdage ekskl. 5 lørdage

To	1	
Fr	2	
Lø	3	
Sø	4	
Ma	5	32
Ti	6	●
On	7	
To	8	
Fr	9	
Lø	10	
Sø	11	
Ma	12	33
Ti	13	
On	14	●
To	15	
Fr	16	
Lø	17	
Sø	18	
Ma	19	34
Ti	20	
On	21	○
To	22	
Fr	23	
Lø	24	
Sø	25	
Ma	26	35
Ti	27	
On	28	Prins Nikolai ●
To	29	
Fr	30	
Lø	31	

Branden på Højgaard og Noruplund

I 1915 brændte Søren Laursens gård, Noruplund, ved antændelse fra en grubekeedel; blæsten førte gnister over på den gamle Højgaard, som Søren Hjortshøj lige havde købt, så denne gård også brændte totalt.

Denne beretning har vi fået gennem Arne Dydensborgs fortælling om hans barndom i Elev fra 1897-1910. Arne var søn af sognets skolelærer Hans Dydensborg. Arne Dydensborg blev i 1924 gift med Thora Hjortshøj, der var datter af Søren Hjortshøj. Deres tre børn har suppleret med flere detaljer om branden, som deres mor fortalte dem det:

Ca. et år efter at vores mor var konfirmeret, skete branden. Vores morfar, Søren Hjortshøj, elskede at spille kort, og da vejret ikke var godt til at arbejde i marken, spillede han kort sammen med Søren Laursen på Noruplund.

Karlene var ved at spise frokost, da nogen råbte, at gården var i flammer. De fik dyrene ud af staldene, og midt i alt dette kom råbet om, at

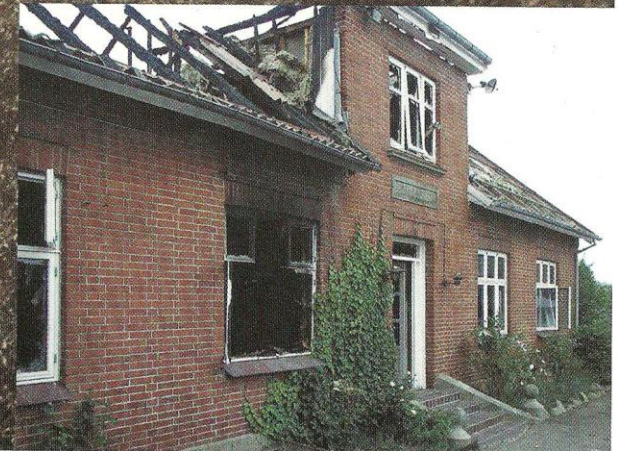
brændende stykker af træ var fløjet op til Højgaard og havde antændt gården. Vores morfar kom hurtigt hjem og ind i Stuehuset og fik vores mormor og de to yngre døtre ud. Branden var voldsom, og da den var over og gården kølet af, gik vores mor ind til det, der var tilbage i hendes værelse. Alle konfirmationsgaverne var borte. Men midt i asken fandt hun en 3½ cm lang Kristus figur støbt i jern. Det havde hun fået som gave, og det var monteret på et stykke træ, som hun havde fæstet over sin seng. Træet brændte, men figuren var fin, men meget sort.

Karlene fortalte efter branden, at de var udslidte og skuffede. Ved frokostbordet var der pølsemad og æggemad. De elskede æggene, så de vilde gemme det bedste til sidst og spiste derfor pølsemeden først. Netop som de var færdige med pølsemeden, kom de af sted til branden, så de fik aldrig deres æg. Fra nu af vilde de altid spise det bedste først for at være sikker på, at de fik det, de bedst syntes om.

Begge gårde blev genopbygget i 1915, men i 2006 udbrød der igen brand i Højgaard, som siden har fået nyt stuehus.

Elev Højgaard

SEPTEMBER

21 arbejdsdage ekskl. 4 lørdage

Sø	1	
Ma	2	36
Ti	3	
On	4	
To	5	●
Fr	6	
Lø	7	
Sø	8	
Ma	9	37
Ti	10	
On	11	
To	12	◐
Fr	13	
Lø	14	
Sø	15	
Ma	16	38
Ti	17	
On	18	
To	19	○
Fr	20	
Lø	21	
Sø	22	
Ma	23	39
Ti	24	
On	25	
To	26	
Fr	27	◑
Lø	28	
Sø	29	
Ma	30	40

Nordre Dyrehospitals historie

Nordre Dyrehospital har eksisteret i mere end 40 år. Det blev grundlagt i 1969 af dyrlæge Erik Lindstrøm, der drev hospitalet i 33 år. Dyrehospitalet behandlede både medicinske og kirurgiske lidelser hos hunde, katte og mindre hobbydyr. Der var også salg af foder og andre artikler til dyr. Desuden var der pension for hunde og katte – der var plads til 60 hunde og 10 katte.

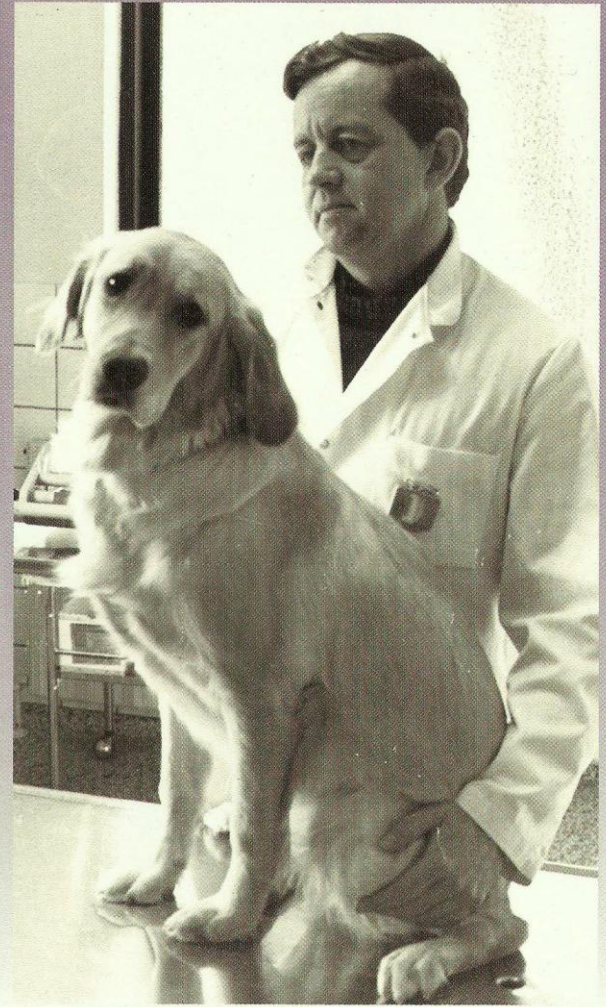
Erik Lindstrøm var født i 1937 i København. Udover sit engagement som ledende dyrlæge på Nordre Dyrehospital var han medlem af Lions Club Lystrup, som han i 1975-76 var president for. Lions Club Lystrup har stået for mange typer arrangementer som Julebingo, Rebusløb og Koldkildemarcherne, og de startede også julemarked i den Gamle By og Kræmmermarked på Tangkrogen. Alle med det formål at indsamle penge til velgørenhed.

I 1995 holdt Lions 25 års jubilæum med reception og udstilling i Elsted sognegård. Her både modtog og uddelte de gaver, og Erik Lindstrøm blev fotograferet sammen med K. Ulstrup.

Nordre dyrehospital har til huse i "Den tredje Elsted skole", der fungerede fra 1860 til 1910. Baggrunden for at skolen blev bygget i foråret 1860 var, at man i Elev havde besluttet, at man ville have sin egen skole. Lærer Kofoed, der var blevet antaget i 1832, flyttede med fra "Elsted skole nr. 2", der lå ved siden af præstegården. Lærer Kofoed døde i 1872, og hans efterfølger blev lærer Steensgaard.

I 1904 blev lærer Kristensen ansat. Bebyggelsen ved stationen og Bygaden gav et større børnetal til skolen, og en ny skole kom på tegnebrættet. Den blev indviet den 9. januar 1910. Dermed havde huset på Elsted Byvej 12 tjent som skolebygning i 50 år.

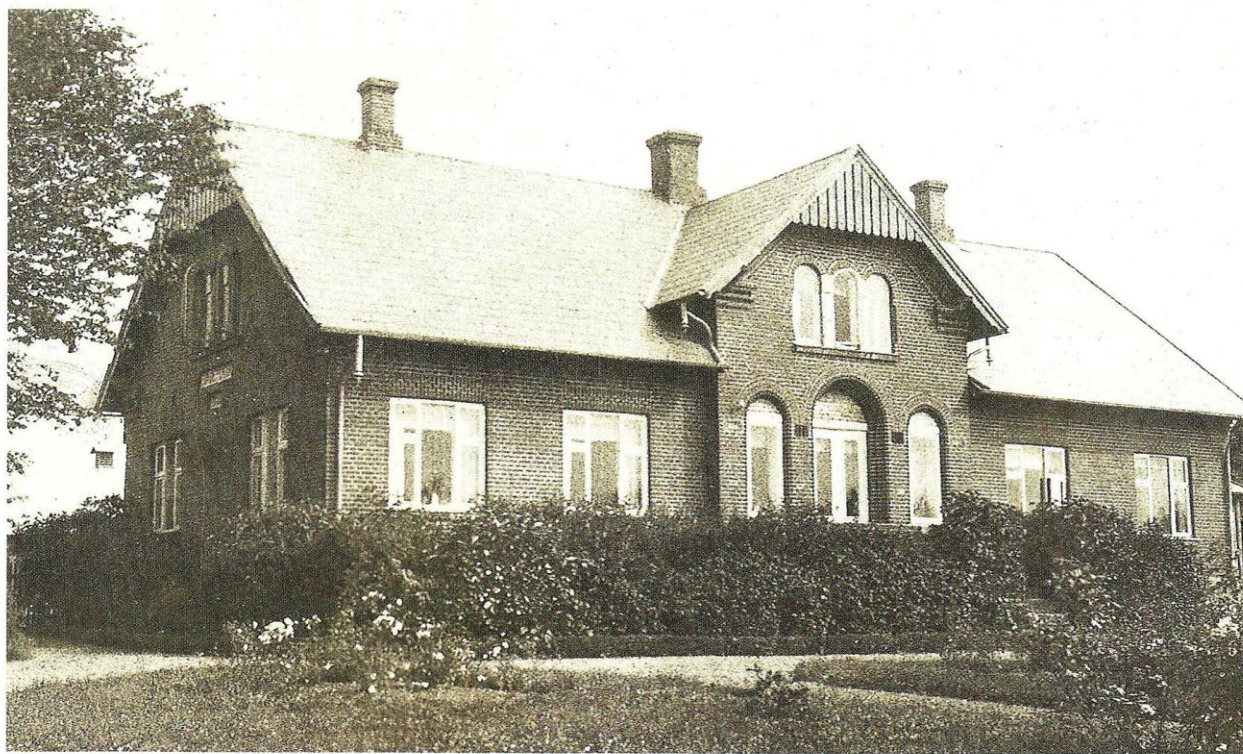
I 2002 overtog dyrlægeparret Anette og Jacob Andersen stedet. Siden da har dyrehospitalet fået endnu en ejer, og drives af Anette Andersen og Ruben Sørensen. Hospitalet har gennem de sidste år gennemgået en gennemgribende renovering, og fungerer i dag som et moderne dyrehospital med en stor kundekreds.

OKTOBER

23 arbejdsdage ekskl. 4 lørdage

Ti	1	
On	2	
To	3	
Fr	4	
Lø	5	●
Sø	6	
Ma	7	41
Ti	8	
On	9	
To	10	
Fr	11	
Lø	12	●
Sø	13	
Ma	14	42
Ti	15	Prins Christian
On	16	
To	17	
Fr	18	
Lø	19	○
Sø	20	
Ma	21	43
Ti	22	
On	23	
To	24	FN-dag
Fr	25	
Lø	26	
Sø	27	Sommertid ender ●
Ma	28	44
Ti	29	
On	30	
To	31	

Rasmus Nielsen

Arkivet modtog i foråret et stort billede af en yngre mand. Billedet var forsynet med en egekrans med sløjfe i sølv, dateret 1915. På sløjfen stod Rasmus Nielsen, Søndergaard, fra venner på Elsted by og Mark.

I stedet for blomster til begravelsen blev der blev samlet ind til et billede, så det er dateret det år, Rasmus Nielsen døde. I folketællingen 1911 kan vi se, at Rasmus Nielsen var ejer af Søndergård på Elsted mark, og født der den 19/11 1868. Stedet er nu fritidshjem og legeplads.

Rasmus Nielsen blev gift den 21/5 1898 med Jørgine Karoline Jørgensen, født i Skæring den 24/6 1875. De to fik 6 børn.

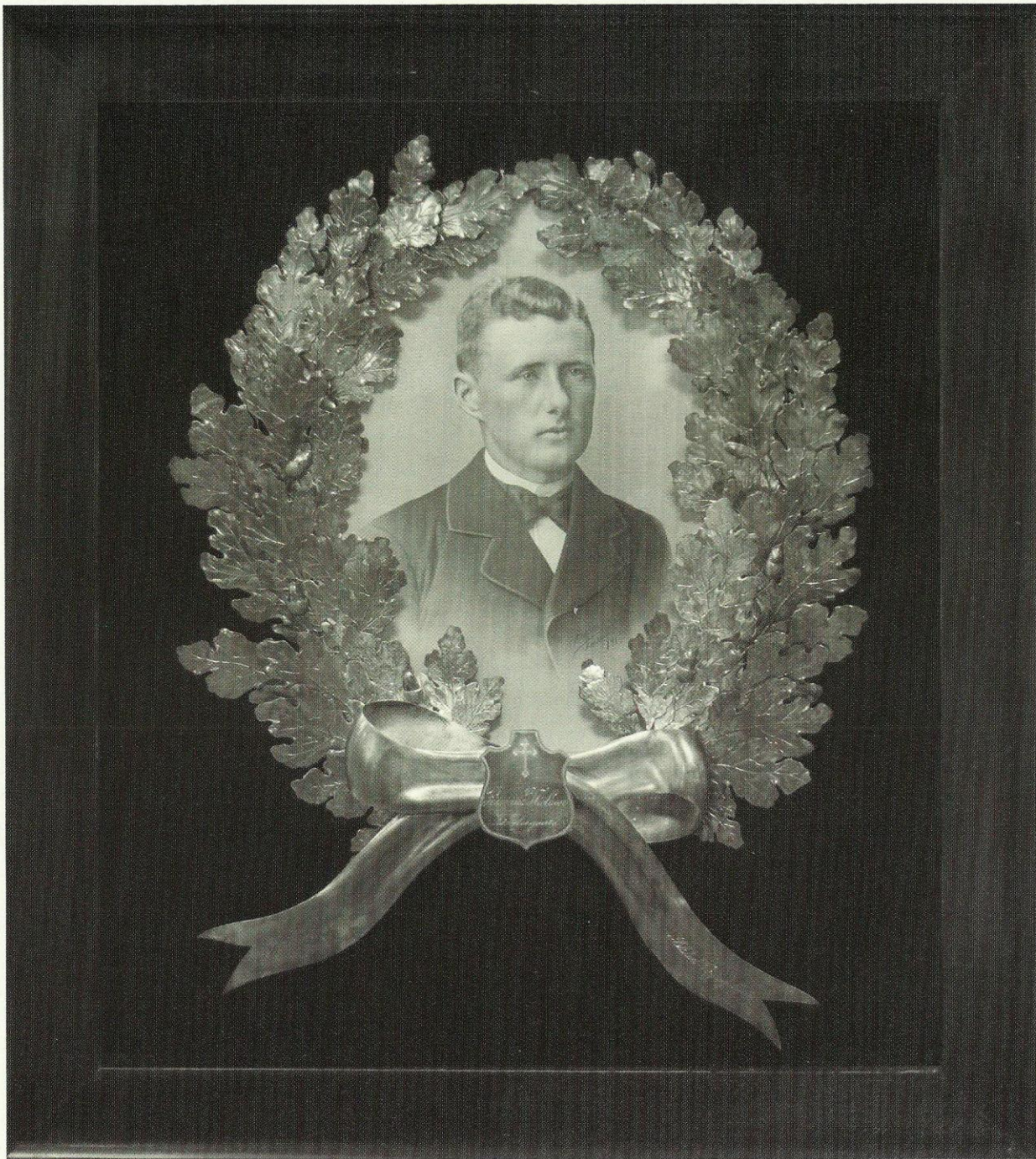
Rasmus Nielsen var "bykonge" i positiv forstand. I diverse protokoller og mødereferater kan vi se, at han fra 1901 til 1914 nåede at være brandfoged, vurderingsmand, bestyrelsesmedlem i "De fattiges kasse", kommunerevisor, valgmand til landstingsvalg, sognerådsmedlem, kasserer og sognerådsformand. I 1907 tilbød han at afstå en grund til ny skole.

I 1914 fratrådte Rasmus Nielsen som sognerådsformand på grund af sygdom, og den 12/3 1915 døde han på Aarhus Amtssygehus. Søndergården blev købt af ejerne på Ogstrupgården i Mejlbj til Rasmus Nielsens far, Christen Nielsen, da han blev gift i 1863, og Rasmus overtog den ved sit bryllup i 1898. Da Rasmus Nielsen døde, mente man på Ogstrupgården, at det ikke var muligt for Jørgine at drive gården, og Rasmus søster Nielsine og hendes mand Niels Nielsen overtog gården.

I folketællingerne kan vi se, at slægten stammer fra Mejlbj. Christen Nielsen blev født på Ogstrupgården i 1837, og da han blev gift med Maren Sørensdatter, købte Christens mor Anne Rasmusdatter, enke på Ogstrupgården, Elsted Søndergård til Christen.

Niels Nielsen og Anne Rasmusdatter var ejere af Ogstrupgården, viet 1819. Anne Rasmusdatter blev enke i 1849 og drev gården med stor nidkærhed.

Christen og Maren havde guldbryllup i 1913. Det gik over 3 dage. Den midterste dag var alle skolens børn inviteret til fest. Gaven fra Ogstrupgård var et festfyrværkeri.

Rasmus og Jørgine Karoline Nielsen

*Viet 24. maj 1898 i Egå Kirke
Boede på Søndergaarden 1898 - 1915*

*Fotografiet af Ramus Nielsen
i ramme med krans af egeløv.*

*På kransen står:
Rasmus Nielsen - Søndergaard -
fra Venner Elsted by og Mark*

Det lille billede: Elsted Søndergaard

NOVEMBER

21 arbejdsdage ekskl. 5 lørdage

Fr	1	
Lø	2	
Sø	3	●
Ma	4	45
Ti	5	
On	6	
To	7	
Fr	8	
Lø	9	
Sø	10	●
Ma	11	Morten Bisp 46
Ti	12	
On	13	
To	14	
Fr	15	
Lø	16	
Sø	17	○
Ma	18	47
Ti	19	
On	20	
To	21	
Fr	22	
Lø	23	
Sø	24	
Ma	25	48 ●
Ti	26	
On	27	
To	28	
Fr	29	
Lø	30	

*på træffigt
til Silkeborg og
Sabro kro for at
få dannet en
borgerforening.
Torden og regn
om aftenen*

Anna Konges "dagbog"

Anna Konge på Østerhåb skrev hver dag en kommentar til dagens vigtigste begivenheder på et kalendeblad.

Århus Pigegarde på Stokbrovej - Sommerfesten 1976

Elev Borgerforening

I 2012 fyldte Elev Borgerforening 40 år.

På den stiftende generalforsamling den 29. august 1972 fik man sat paragraffer på, hvad en gruppe af aktive og kreative borgere havde besluttet en måned tidligere på Sabro Kro. Formålet med foreningen skulle være:

1. At tilvejebringe nærmere sammenslutning af Elevs borgere til varetagelse af fælles interesser.
2. At lade afholde oplysende foredrag, selskabelige sammenkomster, baller, udflugter og teaterforestillinger m.v.

Behovet for en samlende borgerforening blev aktuelt, fordi de første huse på Stokbrovej var ved at blive bygget. Man ville derfor, gennem en fælles forening, undgå at sognet blev splittet mellem de nye og de gamle.

Det stod ikke i vedtægterne, men på generalforsamlingerne arbejdede man på at få medlemmer i bestyrelsen fra både den gamle del (Gammel Elev), Stokbro-bebyggelsen og Nedermarken.

Der er flere arrangementer, der er blevet traditioner i borgerforeningen. Blandt dem kan nævnes Fastelavn med Elevsoldaterne og fest i gym-

nastiksalen for de indsamlede penge, Sct. Hans bål med heks, snobrød og festtale, sommerfest og juletræsfest.

Søndag den 8. august 1976 kunne man læse i Aarhus Stiftstidende:

Bal i loen i Elev

Borgerforeningen i Elev, der tæller omkring 150 medlemmer, har holdt sommerfest, hvor hovedarrangementerne har været på Elev skole sportsplads.

Der har været cykelringridning og børne- og voksenfodbold mellem de forskellige veje i den nye bebyggelse, der har stillet med 7 voksenhold og et hold fra det gamle Elev. Aarhus Pigegarde har marcheret gennem Elev, og festen er afsluttet med et lobal i en lade, der var stillet til rådighed af en lokal gårdejer.

... Mange tidligere bestyrelsesmedlemmer husker, hvordan optakten til sommerfesten foregik med støvsugning af gulv og træværk i laden på Elevgaard, så halmen ikke dryssede ned i de medbragte madkurve.

Op gennem 1980-erne gik mange medlemmer med bøllehatte med Borgerforeningens logo. Salget af bøllehatte var en vigtig del af foreningens økonomi.

Sct. Hans 1981

DECEMBER

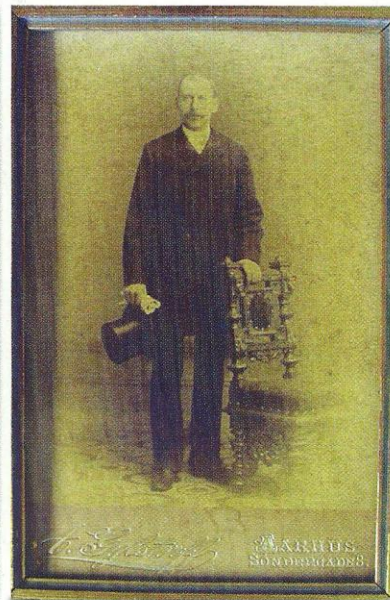
20 arbejdsdage ekskl. 4 lørdage

Sø	1	
Ma	2	49
Ti	3	●
On	4	
To	5	
Fr	6	
Lø	7	
Sø	8	
Ma	9	50 ○
Ti	10	
On	11	
To	12	
Fr	13	
Lø	14	
Sø	15	
Ma	16	51
Ti	17	○
On	18	
To	19	
Fr	20	
Lø	21	
Sø	22	
Ma	23	52
Ti	24	Juleaften
On	25	Juledag ●
To	26	2. Juledag
Fr	27	
Lø	28	
Sø	29	
Ma	30	1
Ti	31	Nytårsaften

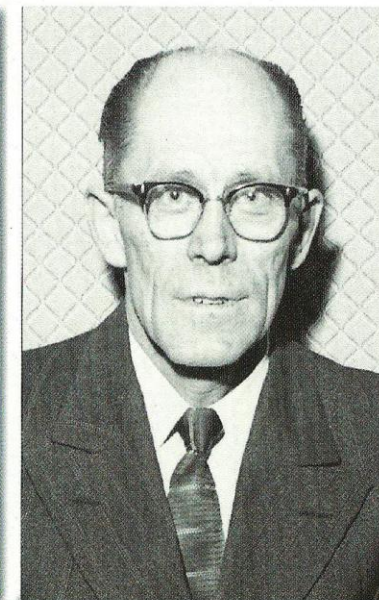
Sognefogeder i Elsted 1876 - 1950

Christen Nielsen

Søren Nielsen Raunslund

Jens Munch

Sognefogeder i Elsted

I sognerådets protokoller kan vi læse om de opgaver som sognefogederne i Elsted sogn varetog. I 1853 var konstateret et tilfælde af kolera, og formanden for forstanderskabet Pastor Kjer havde gennem amtslæge Weiss fra justitsministeriet fået tilsendt et cirkulære, som nøje angav, hvilke forholdsregler man skulle følge i tilfælde af forekomst af kolera, nemlig:

1. Al forsamling til dans og nydelse af stærke drikke forbydes i hele sognet.
2. Ethvert ildelugtende vandsted og møddingshuller, skal straks skaffes afløb.

Sognefogeden Niels Nielsen, Elsted fik opgaven at påse, at alle beboere overholdt de givne påbud. Personer, der ikke overholdt det befalede, skulle indberettes.

I 1860 var det ansvaret for snekastningsarbejdet i Elsted sogn, sognefogeden fik overdraget. Kun 5 veje var der i sognet, men de gik på langs og tværs af sognet, så det var et møjsommeligt arbejde at sikre samfærdselen i snevintre.

Fra protokollen 28. nov. 1861.

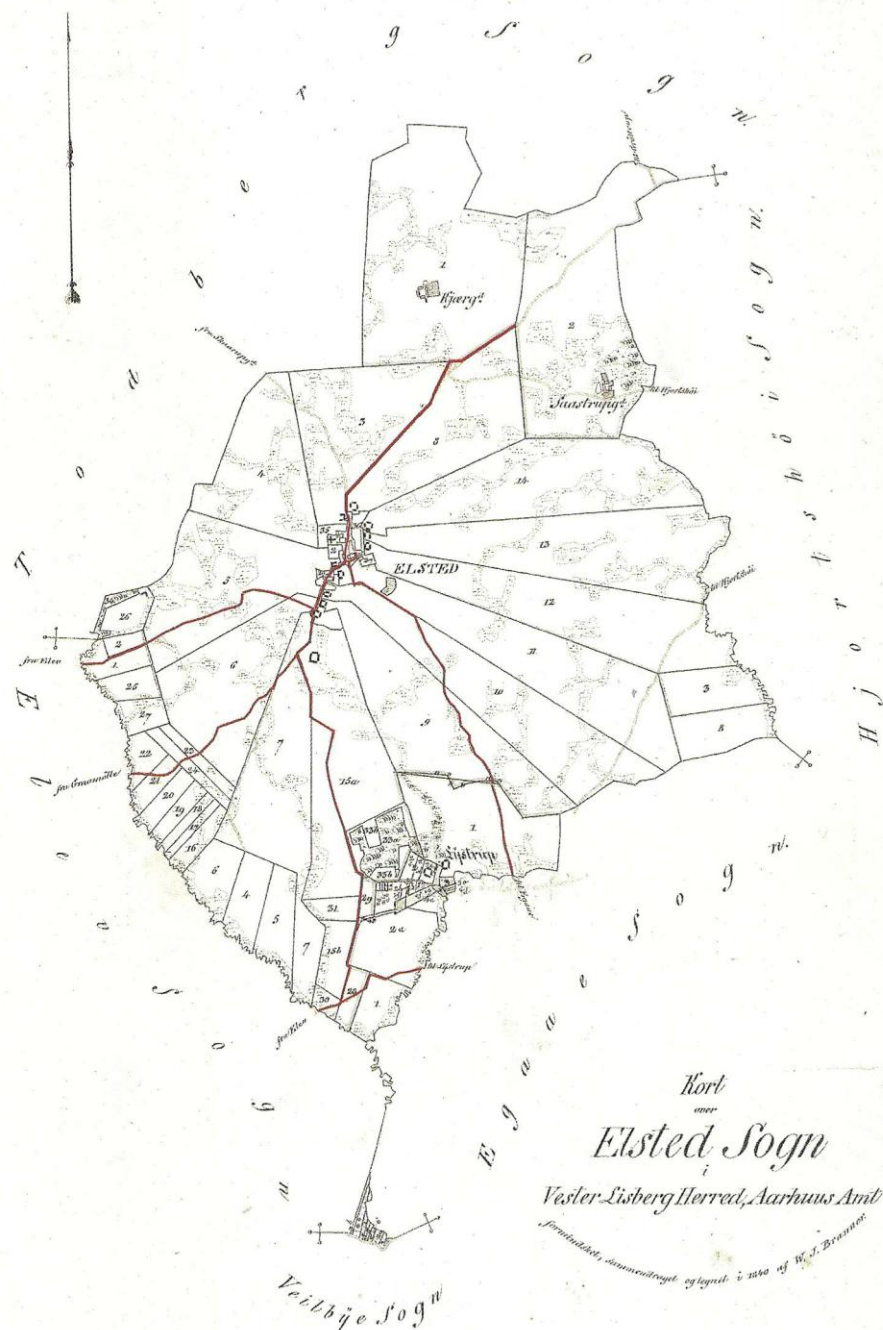
Forstanderskabet holdt møde på Kærgården for at forfatte lister til valg af 3 nye medlemmer i stedet for gdr. Anders Jensen, Lystrup og gdr. Peder Rasmussen, Elsted, som begge havde haft sæde i forstanderskabet i den maksimale funktionstid på 6 år. Det tredje nye medlem skulle erstatte den fraflyttede gdr. Søren Møller Sørensen, Elsted Søndergård. Sognefogeden Niels Nielsen sørgede for, at valglisten blev fremlagt i skolen til almindeligt eftersyn, og at der blev foretaget bekendtgørelse ved kirkestævnet efter gudstjenesten søndag d. 1. dec.

Jens Munch (sognefoged fra 1938-50) varetog blandt andet borgerlige vielser, der foregik i hans private dagligstue. Århus Rådhus foretog en overgang ingen vielser om lørdagen. Det gav arbejde til Sognefogeden i Lystrup - Elsted, for her sagde man ikke nej. Sognefogeden varetog også den juridiske side af ægteskabet. Før i tiden skulle der lyses til ægteskab i de sogne de to parter havde boet i, og tilbagemelding gives til præsten, at der ingen indsigelser var.

Sognefogeden skulle blandt meget andet sørge for, at der blev ryddet sne på vejene. (Afsat med **rødt** på kortet)

Sognefogeder i Elsted 1801 - 1970:

- 1801-1834 Niels Jespersen
- 1834-1853 Rasmus Laursen
- 1853-1868 Niels Nielsen
- 1868-1876 ???
- 1876-1908 Christen Nielsen
- 1908-1938 Søren Nielsen Raunslund
- 1938-1950 Jens Munch
- 1950-1970 S. Juul Christensen, Århus

Folketælling Aarhus Amt Vester Lisbjerg Herred

Sogne / År	1787	1801	1834	1845	1860
Elev	117	128	123	119	184
Elsted	205	230	281	332	425